

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 6Co/234/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1109228374
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Murgaš
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2012:1109228374.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Murgaša a sudcov JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Romana Bolebrucha v právnej veci žalobcu: Š. A., bytom G. P. Č.. XXX, V., zast. Advokátskou kanceláriou Gereg & Partneri, Dolná ul. č. 36, Banská Bystrica, proti žalovanej: Slovenská republika, zast. Ministerstvom spravodlivosti SR, Župné nám. č. 13, Bratislava, o náhradu škody, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 9. júna 2011 č. k. 22C 266/2009- 101, pomerom hlasov 3:0, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa sa v napadnutej časti, ktorou bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 1.912,50 eur **p o t v r d z u j e**.

Vo zvyšku napadnutej časti, ktorou bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 55 000 eur a v časti trov konania, sa napadnutý rozsudok **z r u š u j e** a vec sa mu v tomto rozsahu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa konanie v časti o zaplatenie 267,04 eur zastavil, žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 912,50 eur z titulu náhrady škody a 55 000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania 7 844,94 eur, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku súd prvého stupňa žalobu zamietol.

Súd prvého stupňa vykonaným dokazovaním zistil, že vyšetrovateľ Krajského úradu justičnej polície PZ v Nitre uznesením z 13. 2. 2003 č. KÚJP-17/OVVK-2003-SY začal trestné stíhanie pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1, 2 Tr. zák. Následne vyšetrovateľ Krajského úradu justičnej polície PZ v Nitre uznesením z 1. 7. 2003 č. KÚJP-17/OVVK-2003-SY vzniesol okrem iného i proti žalobcovi obvinenie pre vyššie uvedené trestné činy. Okresný súd v Nitre uznesením z 5. 7. 2003 č. k. 2Tpr 68/03 vzal žalobcu do väzby. Krajský súd v Nitre uznesením z 25. 9. 2003 č. k. 7Tpo 38/03 žalobcu prepustil z väzby na slobodu. V súvislosti s trestným stíhaním bol žalobca vo väzbe od 2. 7. 2003 do 26. 9. 2003, teda 87 dní. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry uznesením z 18. 1. 2008 č. VII Gv 117/04- 114, právoplatným dňa 19. 2. 2008, trestné stíhanie zastavil podľa § 215 ods. 1 písm. c/ Tr. poriadku z dôvodu, že je nepochybné, že skutok nespáchali obvinení. Žalobca žiadosťou z 29. 7. 2008 požiadal ministerstvo spravodlivosti o predbežné prerokovanie nároku podľa § 9 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. Ministerstvo spravodlivosti SR nárok žalobcu neuspokojilo a preto žalobca podal žalobu na súd prvého stupňa. (§ 10 zák. č. 58/1969 Zb.). Z tohto skutkového stavu súd prvého stupňa vyvodil záver, že žaloba je čo do základu plne opodstatnená. Keďže uznesenie o vznesení obvinenia, ako aj uznesenie, ktorým bol žalobca vzatý do väzby, boli vydané za účinnosti zák. č. 58/1969 Zb., treba podľa súdu prvého stupňa na vec aplikovať zák. č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú

rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. V prípade nesprávneho úradného postupu (prieťahy v konaní) treba na vec aplikovať zák. č. 514/2003 Z.z., pretože k nesprávne úradnému postupu došlo za účinnosti tohto zákona. Súd prvého stupňa vychádzal z toho, že zastavenie trestného stíhania má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť a to z dôvodu, že predpoklad o spáchaní trestného činu vyslovený v uznesení o vznesení obvinenia nebol potvrdený. Keďže trestné stíhanie proti žalobcovi bolo zastavené, žalobca má právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia v zmysle § 1 až 4 zák. č. 58/1969 Zb. V konaní nebolo preukázané, že by boli splnené podmienky uvedené v § 5 ods. 2 písm. a/, b/ zák. č. 58/1969 Zb., ktoré by odôvodňovali nepriznanie náhrady škody žalobcovi. Toto ustanovenie treba v súlade so zásadou systematického výkladu zákonov analogicky použiť aj v prípade uznesenia o vznesení obvinenia. Žalobcovi vznikol nárok aj na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o väzbe, keď predpoklady pre nepriznanie tohto nároku neboli splnené. Vzhľadom na uvedené má žalobca nárok na náhradu škody pozostávajúcej z trov obhajoby v trestnom konaní vo výške 55.510,- Sk (1.842,59 eur) a z nákladov, ktoré žalobca vynaložil v súvislosti s jeho hospitalizáciou v nemocnici pre obvinených a odsúdených v Trenčíne vo výške 2 106 Sk (69,91 eur). Spolu má teda žalobca nárok na náhradu škody v sume 1 912,50 eur (1.842,59 + 69,91 = 1.912,50 eur). S poukazom na tieto závery súd prvého stupňa uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 912,50 eur z titulu náhrady škody. V časti 267,04 eur (8.044,85 eur) súd prvého stupňa konanie zastavil. I keď výrok o zastavení konania neodôvodnil, zo spisu vyplýva, že konanie v časti náhrady škody vo výške 267,04 eur zastavil z dôvodu späťvzatia žaloby v tejto časti v zmysle § 96 ods. 1 O.s.p. Žalobca totiž pôvodne požadoval sumu 65 660 Sk (2.179,51 eur), pričom na pojednávaní dňa 8. 11. 2010 vzal žalobu v časti 5.590 Sk (197,53 eur) späť a súčasne uviedol, že upravuje výšku škody v časti nákladov na zdravotnú starostlivosť tak, že sa nejedná o sumu 4.200,- Sk, ale o sumu 2.106 Sk (69,91 eur). Ide teda o späťvzatie žaloby v časti 2 094 Sk (4 200 - 2 106 = 2 094 Sk = 69,51 eur). Na tomto pojednávaní teda žalobca vzal žalobu späť spolu vo výške 267,04 eur (197,53 + 69,51 = 267,04 eur). Pokiaľ ide o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, súd prvého stupňa poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 31. 5. 2007 sp. zn. 4 Cdo 177/2005, v ktorom najvyšší súd zaujal stanovisko, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1, 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa zák. č. 58/1969 Zb. Súd prvého stupňa tiež uviedol, že nepripustením možnosti odškodnenia nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia o vznesení obvinenia a vzatí do väzby podľa zák. č. 58/1969 Zb., by došlo k situácii, že by poškodené osoby, ktorým vznikla škoda pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z.z., boli znevýhodnené oproti osobám, ktorým škoda vznikla z toho istého dôvodu, ale za účinnosti zák. č. 514/2003 Z.z. Preto je podľa súdu prvého stupňa nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy čo do základu opodstatnený. Čo sa týka jeho výšky, súd prvého stupňa na základe výpovede žalobcu a svedkyne M. A. - jeho manželky dospel k záveru, že okolnostiam prípadu zodpovedá suma 55.000 Sk z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Preto žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi túto sumu z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a vo zvyšku žalobu v tejto časti zamietol. O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalovaný a napadol ním výrok, ktorým bolo žalobe vyhovené. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietne. Uviedol, že predpokladmi vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím sú 1/ existencia nezákonného rozhodnutia, 2/ vznik škody, 3/ príčinná súvislosť medzi nimi, 4/ nezákonné rozhodnutie bolo zrušené alebo zmenené príslušným orgánom. V prejednávanej veci uznesenie o vznesení obvinenia nebolo zrušené príslušným orgánom preto nebol splnený jeden z predpokladov vzniku nároku na náhradu škody. Zastavenie trestného stíhania bez ďalšieho neznamená, že tu vôbec neboli podmienky pre vznesenie obvinenia. Pre vznesenie obvinenia postačuje, že zistené okolnosti nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin a že je dostatočne odôvodnený záver, že tento trestný čin spáchala určitá osoba. Oprávnenosť trestného stíhania obvineného nemožno dávať do pomeru s konečným výsledkom trestného konania, ale iba s podmienkami pre trestné stíhanie stanovenými zákonom. V prejednávanej veci v čase vznesenia obvinenia proti žalobcovi existovalo dôvodné podozrenie, že žalobca spáchal trestnú činnosť. Rozhodnutím o vznesení obvinenia a rozhodnutím o väzbe nedošlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu. Ide tu totiž o tzv. zákonnú licenciu, v rámci ktorej je vylúčená neoprávnenosť zásahu do osobnostných práv v prípade, ak k tomuto zásahu došlo v rámci úradného konania a ak zásah nevybočil z rámca upraveného právnymi predpismi. Preto ak v čase zásahu (rozhodnutia o vznesení obvinenia a rozhodnutia o vzatí do väzby) boli splnené zákonom predvídané podmienky, ide o zásah zákonný a teda oprávnený. Možno teda uzavrieť, že ak orgány činné v trestnom konaní postupujú počas trestného stíhania v súlade so zákonom, nejedná

sa o neoprávnený zásah, a to ani v prípade, že dôjde k zastaveniu trestného stíhania, resp. k oslobodeniu spod obžaloby. Ďalej žalovaná v odvolaní uviedla, že ak by aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy bol dôvodný, namieta jeho výšku. Súd prvého si stupňa podľa nej nežadovávajú potrebné skutkové podklady ohľadom výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch a ním stanovená výška nemajetkovej ujmy v peniazoch je neprimeraná. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na to, že i keď výška náhrady nemajetkovej ujmy je predmetom voľnej úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Súd musí vziať do úvahy prvoradú satisfakčnú funkciu priznávanej peňažnej čiastky, ktorou je zabezpečiť primerané zmiernenie nemajetkovej ujmy. Napokon žalovaná v odvolaní poukázala na nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil.

Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, prejednal odvolanie bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie je čiastočne dôvodné.

V prejednávanej veci je predmetom konania náhrada škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Ide o rozhodnutie vyšetrovateľa Krajského úradu justičnej polície PZ v Nitre z 1. 7. 2003 č. KÚJP-17/OVVK-2003-SY, ktorým vzniesol obvinenie proti žalobcovi pre trestné činy zneužívania právomoci verejného činiteľa a prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody. Súčasne je predmetom konania náhrada škody spôsobenej rozhodnutím Okresného súdu v Nitre z 5. 7. 2003 č. k. 2Tpr 68/03, ktorým bol žalobca vzatý do väzby. Obe tieto rozhodnutia boli vydané pred tým, než nadobudol účinnosť zák. č. 514/2003 Z.z., teda pred 1. júlom 2004. Preto v zmysle § 27 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z. treba vec posúdiť podľa zákona č. 58/1969 Zb.

Predpokladmi vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je 1/ existencia nezákonného rozhodnutia, 2/ vznik škody, 3/ príčinná súvislosť medzi nimi, 4/ zrušenie rozhodnutia pre nezákonnosť príslušným orgánom. V prejednávanej veci skutočne formálne nedošlo k zrušeniu rozhodnutia o vznesení obvinenia proti žalobcovi príslušným orgánom. Odvolací súd však poukazuje na ustálenú judikatúru, podľa ktorej pri posudzovaní nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného konania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 M Cdo 15/2009). V konečnom dôsledku bolo trestné stíhanie žalobcu právoplatne zastavené z dôvodu, že skutok nespáchal. Preto treba vychádzať z toho, že zastavenie trestného stíhania žalobcu má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia z 1. 7. 2003 č. KÚJP-17/OVVK-2003-SY. Vzhľadom na to boli splnené všetky vyššie uvedené predpoklady vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle § 1 až 4 zák. č. 58/1969 Zb. Okrem toho boli splnené aj predpoklady vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v zmysle § 5 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. V konaní nebola preukázaná existencia predpokladov, za splnenia ktorých poškodenému nevznikne právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe (§ 5 ods. 2 písm. a/, b/ zák. č. 58/1969 Zb.). Existenciu týchto predpokladov žalovaná v konaní ani netvrdila.

Vzhľadom na uvedené súd prvého stupňa správne uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 912,50 eur z titulu náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, resp. rozhodnutím o väzbe v zmysle § 1 až 4, § 5 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. Žalovaná v odvolaní správnosť samotného vyčíslenia tejto škody nenamietala a preto odvolací súd v tomto ohľade napadnutý rozsudok nepreskúmal.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v časti, ktorou ním bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 912,50 eur z titulu náhrady škody.

Zák. č. 58/1969 Zb. neumožňuje náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pri zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím a rozhodnutím o väzbe. Možnosť priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zakotvil až zák. č. 514/2003 Z.z. v § 17 ods. 2. Ako je to však uvedené už vyššie, prejednanú vec treba posúdiť podľa zákona č. 58/1969 Zb. Otázkou nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v prípade vzniku nároku na náhradu škody podľa zák. č. 58/1969 Zb. už riešil Najvyšší

súd SR. Ten v rozsudku z 31. 5. 2007 sp. zn. 4 Cdo 177/2005 vyslovil právny názor, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch síce nemožno priznať v zmysle zákona č. 58/1969 Zb., ale tento nárok vyplýva z čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Inými slovami, i keď podľa vnútroštátnej právnej úpravy (zák. č. 58/1969 Zb.) nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nemožno priznať, tento nárok vyplýva z čl. 5 ods. 5 Dohovoru, ktorý sú sudy povinné aplikovať prednostne pred zákonom.

K argumentácii žalovanej odvolací súd uvádza, že predmetom konania nie je nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2, 3 Obč. zák. Napriek tomu vzhľadom na jednotnosť právneho poriadku zrejme treba pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v prípade náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, resp. rozhodnutím o väzbe vychádzať z obdobných hľadísk, aké sa používajú v prípade náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v rámci ochrany osobnosti.

Z toho vyplýva, že je správny záver súdu prvého stupňa, že žalobcovi vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Napriek tomu nebolo možné v tejto časti napadnutý rozsudok potvrdiť. Žalovaná totiž dôvodne namietla, že súd prvého stupňa si pre rozhodnutie o výške nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nežadovážil potrebné skutkové podklady. Súd prvého stupňa vychádzal iba z výpovede samotného žalobcu a z výpovede svedkyne M. A. - jeho manželky. Na základe takto vykonaného dokazovania súd prvého stupňa nemohol zistiť všetky okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pri posúdení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Z týchto dôvodov odvolací súd zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. napadnutý rozsudok v časti, ktorou ním bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 55 000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a podľa ods. 2 tohto ustanovenia vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V ňom bude súd prvého stupňa musieť vykonať dokazovanie za účelom zistenia, aká ujma nemajetkovej povahy žalobcovi vznikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia, resp. v dôsledku rozhodnutia o väzbe. Dôkazné bremeno v tomto smere zaťažuje žalobcu. Ten bude musieť preukázať, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia, resp. rozhodnutia o väzbe mu vznikla okrem majetkovej i nemajetkovej ujmy, ktorú treba vyvážiť peniazmi. Pôjde tu o ujmu v oblasti jeho cti, dôstojnosti, vážnosti v spoločnosti a v rodine, a pod. Podľa názoru odvolacieho súdu bude treba vypočítať jeho rodinných príslušníkov, ľudí z obce, kde žije a prípadne aj ďalšie osoby, ktoré sa k veci môžu vyjadriť. Súd prvého stupňa pritom musí mať na zreteli, že účelom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je obohatenie sa poškodeného o premrštené finančné čiastky, ale je ním primerané vyváženie konkrétnej a preukázanej nemajetkovej ujmy. Odvolací súd súhlasí so žalovanou v tom, že i keď určenie výšky nemajetkovej ujmy je vecou voľnej úvahy súdu, táto voľná úvaha sa musí opierať o konkrétne a preskúmateľné hľadiská.

Výroky rozsudku súdu prvého stupňa, ktorými bolo konanie v časti 267,04 eur zastavené a žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy bola vo zvyšku zamietnutá, neboli napadnuté odvolaním a nadobudli právoplatnosť. Z toho tiež vyplýva, že v ďalšom konaní bude náhrada nemajetkovej ujmy obmedzená sumou 55 000 eur, keďže zamietnutie žaloby v časti prevyšujúcej túto sumu nadobudlo právoplatnosť.

Vzhľadom na zrušenie rozsudku súdu prvého stupňa v časti náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musel odvolací súd zrušiť i výrok, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania 7 844,94 eur.

V novom rozhodnutí o veci súd prvého stupňa rozhodne o trovách prvostupňového i odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.